DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 9 juni 2011 *

I mål C-87/10,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Tribunale ordinario di Vicenza (Italien) genom beslut av den 30 januari 2010, som inkom till domstolen den 15 februari 2010, i målet

Electrosteel Europe SA

mot

Edil Centro SpA,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden K. Lenaerts samt domarna D. Šváby, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász (referent) och T. von Danwitz,

* Rättegångsspråk: italienska.

generaladvokat: J. Kokott,
justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Edil Centro SpA, genom R. Campese, avvocatessa,

— Europeiska kommissionen, genom N. Bambara och M. Wilderspin, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 3 mars 2011 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 5.1 b första strecksatsen i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1, nedan kallad förordningen).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Electrosteel Europe SA (nedan kallat Electrosteel), Arles (Frankrike), och Edil Centro SpA (nedan kallat Edil Centro), Piovene Rocchette (Italien), angående uppfyllelse av ett avtal om försäljning av varor.

Tillämpliga bestämmelser

3 Artikel 2.1 i förordningen, vilken ingår i kapitel II, avsnitt 1 med rubriken ”Allmänna bestämmelser”, har följande lydelse:

”Om inte annat föreskrivs i denna förordning, skall talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den medlemsstaten, oberoende av i vilken stat han har medborgarskap.”

4 I artikel 3.1 i förordningen, vilken också ingår i avsnitt 1, föreskrivs följande:

”Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat får väckas vid domstol i en annan medlemsstat endast med stöd av bestämmelserna i avsnitten 2–7 i detta kapitel.”

5 Artikel 5 i förordningen, vilken ingår i kapitel II, avsnitt 2, med rubriken ”Särskilda behörighetsregler”, har följande lydelse:

”Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat kan väckas i en annan medlemsstat

1) a) om talan avser avtal, vid domstolen i uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser;

b) i denna bestämmelse, och såvida inte annat avtalats, avses med uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser

— vid försäljning av varor, den ort i en medlemsstat dit enligt avtalet varorna har eller skulle ha levererats,

— vid utförande av tjänster, den ort i en medlemsstat där enligt avtalet tjänsterna har eller skulle ha utförts;

c) om punkt b inte gäller, skall punkt a gälla,

…”

6 Artikel 23.1 i förordningen, vilken ingår i kapitel II, avsnitt 7 med rubriken ”Avtal om domstols behörighet”, har följande lydelse:

”Om parterna har träffat avtal om att en domstol eller domstolarna i en medlemsstat skall vara behöriga att avgöra en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande, och minst en av parterna har hemvist i en medlemsstat, skall endast den domstolen eller domstolarna i den medlemsstaten ha behörighet. En sådan behörighet skall vara exklusiv om parterna inte har träffat avtal om annat. Ett sådant avtal om behörighet skall vara antingen

a) skriftligt eller muntligt och skriftligen bekräftat, eller

b) i en form som överensstämmer med praxis som parterna har utbildat mellan sig, eller

c) i internationell handel, i en form som överensstämmer med handelsbruk eller annan sedvänja som parterna kände till eller borde ha känt till och som är allmänt känd och regelmässigt iakttas av parter i avtal av föreliggande typ vid det ifrågavarande slaget av handel.”

7 I artikel 60.1 i förordningen, vilken ingår i kapitel V, med rubriken ”Allmänna bestämmelser”, föreskrivs följande:

”Vid tillämpningen av denna förordning skall ett bolag eller annan juridisk person anses ha hemvist i orten för dess

a) stadgeenliga säte, eller

b) huvudkontor, eller

c) huvudsakliga verksamhet.”

Bakgrund till tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

8 Det framgår av handlingarna i målet att säljaren Edil Centro och köparen Electrosteel har ingått ett avtal om köp av varor. Efter en tvist om verkställigheten av avtalet ansökte säljaren om betalningsföreläggande vid Tribunale ordinario di Vicenza och yrkade att köparen skulle förpliktas att till säljaren utge 36 588,26 euro som betalning för de erhållna varorna.

9 Köparen ansökte om återvinning av utslaget och åberopade inledningsvis att den italienska domstol som meddelat utslaget, enligt förordningen saknade behörighet att pröva målet. Köparen anförde till stöd för sin ansökan om återvinning att det har säte i Frankrike och att ansökan om betalningsföreläggande därför skulle ha getts in till fransk domstol.

10 Edil Centro hävdade i stället att avtalet, vilket ingåtts där säljaren har sitt säte i Italien, innehöll klausulen ”Resa: Franco ns. [nostra] sede” (fritt vårt säte) som angav leveransorten för varorna och att italiensk domstol följaktligen var behörig att pröva målet.

11 Edil Centro åberopade de villkor som utarbetats av Internationella handelskammaren, som har sitt säte i Paris, och vilka kallas Incoterms (*international commercial terms*), i deras lydelse från år 2000 (nedan kallade Incoterms), och som är avfattade

på engelska som är internationella handelskammarens officiella språk. Säljaren gjorde gällande att klausulen ”Resa: Franco nostra sede” motsvarar Incoterm EXW (Ex Works), punkterna A4 och B4, vilka anger leveransorten för varorna.

12 Dessa punkter i Incoterm ”Ex Works” har följande lydelse:

”A4 Delivery

The seller must place the goods at the disposal of the buyer at the named place of delivery, not loaded on any collecting vehicle, on the date or within the period agreed or, if no such time is agreed, at the usual time for delivery of such goods. If no specific point has been agreed within the named place, and if there are several points available, the seller may select the point at the place of delivery which best suits his purpose.

B4 Taking delivery

The buyer must take delivery of the goods when they have been delivered in accordance with A4 …”

13 Det framgår av handlingarna i målet att de varor som omfattas av det omtvistade avtalet har levererats till köparen av en transportör till vilken varorna överlämnats vid säljarens säte i Italien och som levererat dem till köparens säte i Frankrike.

14 Den hänskjutande domstolen har angett att begreppet leveransort, som ”uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser” i enlighet med artikel 5.1 b första strecksatsen i förordningen, har gett upphov till skilda tolkningar såväl vid domstolarna i första och andra instans som vid Corte suprema di cassazione.

15 Mot denna bakgrund beslutade Tribunale ordinario di Vicenza att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till EU-domstolen:

”Ska artikel 5.1 b i förordning[en] … – i vilken anges att uppfyllelseorten vid försäljning av varor är den ort dit varorna enligt avtalet har eller skulle ha levererats – och under alla omständigheter gemenskapsrätten – tolkas så, att leveransorten, vilken är av betydelse vid fastställandet av behörig domstol, är den ort till vilken de köpta varorna slutligen ska levereras eller den ort där säljaren kan överlämna varorna med befriande verkan enligt de materiella bestämmelser som är tillämpliga i det aktuella fallet, eller är andra tolkningar av nämnda bestämmelse möjliga?”

Prövning av tolkningsfrågan

16 Sedan den hänskjutande domstolen framställde förevarande begäran om förhandsavgörande har EU-domstolen den 25 februari 2010 meddelat dom i mål C-381/08, Car Trim (REU 2010, s. I-1255). I punkt 2 i domslutet i denna dom slog domstolen fast att artikel 5.1 b första strecksatsen i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att vid distansförsäljning ska den ort dit varorna enligt avtalet har eller skulle ha levererats fastställas på grundval av bestämmelserna i avtalet. Domstolen tillade att om det inte är möjligt

att fastställa leveransorten på den grunden, utan att hänföra sig till den materiella rätt som är tillämplig på avtalet, är leveransorten den ort där det fysiska överlämnandet av varorna äger rum, genom vilket köparen har eller skulle ha fått faktisk rådighet över varorna på den slutliga bestämmelseorten för försäljningstransaktionen.

17 Den tolkning av nämnda bestämmelse som domstolen gjorde i det ovannämnda målet Car Trim kan överföras på målet i den nationella domstolen och ger ett i det närmaste fullständigt svar på den fråga som ställts av Tribunale ordinario di Vicenza.

18 Det återstår emellertid att klargöra på vilket sätt uttrycket ”enligt avtalet” i artikel 5.1 b första strecksatsen i förordningen ska tolkas, och särskilt i vilken mån villkor och klausuler i avtalet som inte direkt och uttryckligen fastställer leveransorten, vilken är avgörande för vilken domstol som är behörig att avgöra tvister mellan parterna, ska beaktas.

19 Det ska erinras om att parterna, enligt artikel 23 i förordningen, kan träffa avtal om behörig domstol inte endast skriftligen, eller muntligen med skriftlig bekräftelse, utan även i en form som överensstämmer med praxis som parterna har utbildat mellan sig, eller i en form som överensstämmer med handelsbruk eller annan sedvänja som parterna kände till eller borde ha känt till och som är allmänt känd och regelmässigt iakttas av parter i avtal av föreliggande typ vid det ifrågavarande slaget av handel.

20 Det finns ingen anledning att anta att unionslagstiftaren har velat utesluta att sådant handelsbruk kan beaktas vid tolkningen av andra bestämmelser i samma förordning, särskilt vad gäller fastställande av behörig domstol enligt artikel 5.1 b första strecksatsen i förordningen.

21 Handelsbruk fyller en viktig funktion i den icke-offentligrättsliga regleringen av internationell handel. Detta gäller särskilt handelsbruk som sammanställts, preciserats och publicerats av erkända yrkes- och branschorganisationer och som i stor utsträckning följs av de ekonomiska aktörerna. Sådant handelsbruk underlättar för de ekonomiska aktörerna att upprätta avtal, eftersom de genom att använda kortfattade och enkla villkor kan bestämma en stor del av sina handelsförbindelser. I Incoterms, som har utarbetats av Internationella handelskammaren, definieras och kodifieras innehållet i vissa villkor och vissa klausuler som är vanligt förekommande i internationell handel. Incoterms åtnjuter en särskilt hög grad av erkännande och används i särskilt stor utsträckning.

22 För att fastställa leveransorten i den mening som avses i artikel 5.1 b första strecksatsen i förordningen ska den nationella domstolen när den undersöker ett avtal således beakta samtliga relevanta villkor och klausuler i avtalet, däribland i förekommande fall sådana villkor och klausuler som är allmänt erkända och vedertagna av dess användare i internationell handel – såsom Incoterms – om dessa gör det möjligt att klart identifiera denna ort.

23 När det aktuella avtalet innehåller sådana villkor eller klausuler kan det visa sig nödvändigt att undersöka huruvida det är fråga om bestämmelser som endast fastställer villkoren för riskfördelningen vad gäller transporten av varorna eller fördelningen av transportkostnaderna mellan avtalsparterna eller om även leveransorten för varorna fastställs i dessa bestämmelser. Vad gäller Incoterm ”Ex Works” vilken har åberopats i det nationella målet ska det, i likhet med vad generaladvokaten angett i punkt 40 i sitt förslag till avgörande, konstateras att denna klausul inte bara omfattar

bestämmelserna i punkterna A5 och B5, med rubriken ”Transfer of risks”, vilka avser riskövergången, samt punkterna A6 och B6, med rubriken ”Division of costs”, vilka avser kostnadsfördelningen, utan även de separata bestämmelserna i punkterna A4 och B4 med rubrikerna ”Delivery” respektive ”Taking delivery”, vilka hänvisar till samma plats och således gör det möjligt att ange leveransorten för varorna.

24 När däremot den ort som anges i avtalet är belägen i en medlemsstat genom vilken de varor som omfattas av avtalet enbart transiteras och varken parternas hemvist, den ort varifrån varorna skickades eller leveransorten är belägen i denna stat, ska särskilt kontrolleras huruvida angivelsen av denna ort endast syftar till att fördela transportkostnaderna och risken för transporten eller huruvida denna ort även utgör varornas leveransort.

25 Det ankommer på den nationella domstolen att avgöra huruvida klausulen ”Resa: Franco [nostra] sede”, vilken angetts i det avtal som är aktuellt i det nationella målet, motsvarar Incoterm ”Ex Works”, punkterna A4 och B4, eller någon annan klausul eller något annat bruk som är vanligt förekommande i handeln, och klart kan ange den ort där varorna ska levereras enligt avtalet, utan att det är nödvändigt att tillämpa den på avtalet tillämpliga materiella rätten.

26 Mot bakgrund av vad som anförts ovan ska tolkningsfrågan besvaras på följande sätt: Artikel 5.1 b första strecksatsen i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att vid distansförsäljning ska den ort dit varorna enligt avtalet har eller skulle ha levererats fastställas på grundval av bestämmelserna i avtalet. För att kontrollera huruvida leveransorten är fastställd ”enligt avtalet” ska den nationella domstolen beakta samtliga relevanta villkor och klausuler i avtalet som gör det möjligt att klart identifiera denna ort, däribland sådana villkor och klausuler som är allmänt erkända och vedertagna av dess användare i internationell handel – såsom Incoterms, vilka utarbetas av Internationella handelskammaren, i den version som publicerades år 2000. För det fall det inte är möjligt att fastställa leveransorten på den grunden, utan att

hänföra sig till den materiella rätt som är tillämplig på avtalet, är leveransorten den ort där det fysiska överlämnandet av varorna äger rum, genom vilket köparen har eller skulle ha fått faktisk rådighet över varorna på den slutliga bestämmelseorten för försäljningstransaktionen.

Rättegångskostnader

27 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Artikel 5.1 b första strecksatsen i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så, att vid distansförsäljning ska den ort dit varorna enligt avtalet har eller skulle ha levererats fastställas på grundval av bestämmelserna i avtalet.

För att kontrollera huruvida leveransorten är fastställd ”enligt avtalet” ska den nationella domstolen beakta samtliga relevanta villkor och klausuler i avtalet som gör det möjligt att klart identifiera denna ort, däribland sådana villkor och klausuler som är allmänt erkända och vedertagna av dess användare i

internationell handel – såsom Incoterms, vilka utarbetas av Internationella handelskammaren, i den version som publicerades år 2000.

För det fall det inte är möjligt att fastställa leveransorten på den grunden, utan att hänföra sig till den materiella rätt som är tillämplig på avtalet, är leveransorten den ort där det fysiska överlämnandet av varorna äger rum, genom vilket köparen har eller skulle ha fått faktisk rådighet över varorna på den slutliga bestämmelseorten för försäljningstransaktionen.

Underskrifter